

Uppdaterad genom förvaltningsbeslut § 40/2025

OPTIMA SAMKOMMUNS KONCERN DIREKTIV

1 KONCERN DIREKTIVETS SYFTE OCH MÅL

Samkommunkoncernen leds av samkommunstyrelsen och samkommunens direktör och förvaltningschef i enlighet med kommunallagens bestämmelser och samkommunens förvaltningsstadga. Till samkommunens koncernledning hör samkommunstyrelsen, samkommunens direktör och förvaltningschefen.

Genom koncerndirektivet skapar samkommunen ramar för ägarstyrningen i enlighet med sina mål. Syftet med koncerndirektivet är att förenhetliga förfarandena för styrningen och förbättra förutsättningarna för ledningen av samkommunkoncernen så att samkommunkoncernen och samkommunens övriga verksamhet kan ledas som en helhet enligt enhetliga principer och med beaktande av samkommunens övergripande intresse.

2 TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

Koncerndirektivet gäller samkommunen och dess dottersammanslutningar. Gällande samkommunens intressesammanslutningar bör samkommunens representanter sträva efter att koncerndirektivsprinciperna iakttas också i dem.

I samkommunkoncernen ingår dottersammanslutningar där samkommunen har bestämmande inflytande enligt 1 kap. 5 § i bokföringslagen.

Till samkommunkoncernen hör följande sammanslutningar där samkommunen har bestämmande inflytande:

- OptimaPlus Ab

Med samkommunens intressesamfund avses ägarintresseföretag och intresseföretag enligt 1 kap 7 och 8 § i bokföringslagen. Samkommunen har för närvarande inga intressesammanslutningar.

3 BEHANDLING OCH GODKÄNNANDE AV KONCERN DIREKTIVET

Koncerndirektivet ska enligt grundavtalet för Optima samkommun godkännas av samkommunstämmen. Samkommunen ska inhämta ett utlåtande av medlemskommunerna om koncerndirektivet och ändringar i det innan direktivet eller ändringarna godkänns.

Koncerndirektivet behandlas och godkänns i dottersammanslutningarnas bolagsstämma och styrelse och i motsvarande organ i andra sammanslutningar där samkommunen har bestämmande inflytande. Samtidigt förbinder sig dottersammanslutningen till att iakttä koncerndirektivet i sin helhet.

4 KONCERN DIREKTIVETS BINDANDE KARAKTÄR

Det koncern direktiv som godkänts i samkommunkoncernen ska iakttas i koncernens dottersammanslutningar om inget annat följer av tvingande lagstiftning som gäller dottersammanslutningarna eller av deras bolagsordning, avtal eller stadgar.

I sin ägarstyrning ska samkommunen beakta principen om likställighet för sammanslutningens ägare enligt den lagstiftning som gäller för respektive sammanslutning. Ägarstyrningen får inte utövas så att beslut eller åtgärder av sammanslutningen är ägnade att ge en enskild ägare eller någon annan en obefogad fördel på sammanslutningens eller andra ägares bekostnad (likställighetsprincipen).

Om enskilda anvisningar som baserar sig på koncern direktivet står i konflikt med lagstiftning som gäller sammanslutningen, till exempel samfundslagstiftningen, bokföringslagstiftningen eller annan tvingande lagstiftning, iakttas den gällande lagstiftningen. Sammanslutningens ledning ska utan dröjsmål ge en skriftlig redogörelse om en sådan konflikt till dem som särskilt anges i koncern direktivet.

Koncern direktivet ändrar inte den rättsliga ställningen eller ansvaret hos ledningen för en dottersammanslutning eller en intressesammanslutning.

5 BEFOGENHETFÖRDELNINGEN MELLAN SAMKOMMUNENS ORGAN OCH TJÄNSTEINNEHAVARE

Koncernledningen och dess uppgifter och befogenheter fastställs i samkommunens förvaltningsstadga.

6 PLANERING OCH STYRNING AV SAMKOMMUNKONCERNENS EKONOMI OCH INVESTERINGAR

I budgeten sätter samkommunstämmen upp mål för dottersammanslutningarnas verksamhet och ekonomi, vilka är härledda ur samkommunens strategi och den anknyttande ägarpolitiken samt sammanslutningens affärsverksamhet. Koncernledningen förhandlar med dottersammanslutningarna om målen innan de godkänns slutgiltigt. Syftet med målen som satts upp genom samarbete är att trygga att dottersammanslutningarnas verksamhet är förenlig med samkommunkoncernens övergripande intresse. Dottersammanslutningarnas ekonomiplaner bör basera sig på de mål som samkommunstämmen satt upp för dem. Dottersammanslutningens styrelse ansvarar för att skötseln av sammanslutningens ekonomi ordnats som sig bör. Koncernledningen strävar efter att stödja måluppfyllelsen.

I samkommunens budget och ekonomiplan ska samkommunkoncernens ekonomiska ansvar och skyldigheter beaktas. För detta ändamål ska dottersammanslutningarnas styrelser ge samkommunen behövliga uppgifter om sina resultaträkningar, finansieringsanalyser och investeringsplaner och om väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer i anknytning till verksamheten. Uppgifter ska också ges om bland annat kommande koncern- och bolagsarrangemang, om stora förändringar i sammanslutningarnas affärsverksamhet och verksamhetsområde och om betydande förbindelser, på det sätt som koncernledningen bestämmer närmare.

7 KONCERNÖVERVAKNING, RAPPORTERING OCH RISKHANTERING

Samkommunens dottersammanslutningar ska ge samkommunstyrelsen sådana uppgifter som behövs för att bedöma samkommunkoncernens ekonomiska ställning och beräkna resultatet av dess verksamhet.

Koncernledningen följer regelbundet upp dottersammanslutningarnas verksamhetsresultat. För uppföljningen ska dottersammanslutningarna varje kvartal ge samkommunen en översikt om hur målen för sammanslutningen uppfyllts och hur verksamheten och ekonomin utvecklats samt ge en uppskattning av riskerna. Dottersammanslutningen bör ha tillräckliga system för uppföljning och mätning av ekonomin och verksamheten samt anvisningar för intern kontroll och riskhantering, vilka godkänts av sammanslutningens styrelse. En risk som sannolikt kommer att realiseras ska utan dröjsmål rapporteras till koncernledningen. Dottersammanslutningarna bör följa samkommunens verksamhetssystem och kvalitetsarbete.

Räkenskapsperioden för de dottersammanslutningar som hör till samkommunkoncernen ska vara kalenderåret, om det inte finns någon särskild anledning att avvika från detta. I bokföringen och bokslutet för de sammanslutningar som hör till kommunkoncernen tillämpas samfundsrättslig lagstiftning, bokförings- och bokslutsbestämmelser, koncernbestämmelser enligt kommunallagen samt god bokföringssed.

Dottersammanslutningarna ska ge samkommunen uppgifter för koncernbokslutet. Koncernledningen eller någon som koncernledningen utsett ger närmare anvisningar om de uppgifter som behövs för koncernbokslutet, tidsplanen för upprättande av bokslutet, tidsfrister för inlämningen av uppgifter samt eventuella formulär för den information som ska lämnas för bokslutet och verksamhetsberättelsen.

8 TRYGGANDE AV DE FÖRTROENDEVALDAS RÄTT TILL UPPLYSNINGAR

En förtroendevald har rätt att av koncernledningen få sådana upplysningar om verksamheten i samkommunens dottersammanslutningar som den förtroendevalda anser sig behöva i sitt uppdrag och som koncernledningen innehar och som enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet ännu inte är offentliga, om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna. Begäran om upplysningar framförs skriftligt till samkommunens direktör som representant för koncernledningen.

En förtroendevald får inte med stöd av sin rätt till upplysningar ge informationen vidare, eftersom den bara är avsedd för den förtroendevalda personligen för skötseln av förtroendeeuppdraget. Av handlingar ska framgå om de är sekretessbelagda.

9 SKYLDIGHET ATT INHÄMTA SAMKOMMUNENS ÅSIKT FÖRE FATTANDET AV BESLUT

Bolagets styrelse/styrelseordförande/verkställande direktör ska redan i beredningsskedet be samkommunen/koncernledningen skriftligt ta ställning till följande åtgärder:

- bildande av dottersammanslutning
- ändring av sammanslutningen verksamhetsidé, verksamhet eller juridiska struktur
- frågor som till väsentliga delar avviker från de mål som satts för dottersammanslutningarna i samkommunens strategi och budgeten

- en ändring av sammanslutningens verksamhet som innebär att sammanslutningen kan gå miste om sin ställning som anknuten enhet i förhållande till samkommunen enligt upphandlingslagstiftningen eller rättspraxis
- styrelsens vinstutdelningsförslag till bolagsstämman
- ändring av bolagsordningen eller stadgarna
- val av verkställande direktör, direktörens lönesystem och ändringar i det
- belöningssystem för bolagets personal och förändringar i systemet
- ändring av kapitalstrukturen
- investeringar som är betydande i förhållande till verksamheten
- investeringar som inte alls eller endast indirekt hör till den ordinarie verksamheten samt finansieringen av dem
- fastighets- och företagsaffärer
- teckning av aktier, om inte bolaget särskilt har i uppgift att sköta köp av aktier och aktieäggande
- anskaffning, försäljning, uthyrning, överlåtelse eller pantsättning av egendom eller rättigheter (även immateriella) som är viktiga med tanke på verksamheten
- betydande upplåning och utlåning samt givande av säkerheter, borgensförbindelser eller andra betydande finansiella skyldigheter som är bindande för bolaget eller ändring av villkoren för dem
- användning av derivatinstrument
- avtal som inte hör till sammanslutningens normala verksamhet eller avtal med ovanliga villkor mellan bolaget och en aktieägare eller styrelseledamot, ändring av sådana avtal samt avstående av avtalsbaserade rättigheter
- principiella eller ekonomiskt betydande avtal och vittgående ändringar i verksamheten
- betydande personalpolitiska beslut
- val eller byte av kollektivavtal som iakttas i sammanslutningen
- val och byte av pensionsbolag
- överlåtelse av sammanslutningens egendom för konkurs eller likvidation samt inledande av saneringsförfarande

Det är alltid sammanslutningens eget beslutsorgan som har den slutliga beslutanderätten och ansvaret i en fråga som förutsätter att samkommunens åsikt inhämtas, även om sammanslutningen före sitt beslut utrett hur samkommunen förhåller sig till frågan.

10 KONCERNINTERNA TJÄNSTER

Koncerninterna tjänster inom samkommunkoncernen är bl.a. utbildningstjänster, skötsel av betalningsrörelse, ekonomi- och personalförvaltning, informationsförvaltning, fastighetstjänster, studerandeadministration, IT-tjänster, skötsel av försäkringar, tjänster gällande offentlig upphandling samt måltidstjänster. Tjänsterna regleras via separata tjänsteavtal.

10.1 Intern upphandling i koncernen

Köp och försäljning av koncerninterna tjänster gällande dottersammanslutningen prissätts enligt marknadsmässig prissättning. Dottersammanslutningen ska i tillämpliga delar följa samkommunens upphandlingsdirektiv. I de fall där det är möjligt kan dottersammanslutningen ansluta sig till upphandlingskontrakt som samkommunen har konkurrensutsatt eller anslutit sig till via Hansel. Det är även möjligt att konkurrensutsätta upphandlingar som en helhet så att dotterbolaget använder ett upphandlingskontrakt som samkommunen konkurrensutsatt.

10.2 Finansiering, placeringar och beviljande av borgen

Samkommunkoncernens ekonomi ska planeras och skötas utgående från helheten. Vid en eventuell finansieringsförsörjning ska samkommunens goda kreditvärdighet utnyttjas för att få volymfördelar. Finansierings- och placeringsverksamheten bör vara kostnadsmedveten och ge avkastning. Närmare principer för placerings- och finansieringsverksamheten är godkända av samkommunstämmen 17.12.2024.

Samkommunen ansvarar för att lånekostnaderna minimeras. Dotterbolaget kan inte uppta lån utan lov av koncernledningen. Dotterbolaget ska underrätta koncernledningen om kommande finansieringsbehov.

Koncernledningen tar ställning till borgensförbindelser eller andra förbindelser.

Koncernledningen ansvarar för att avkastningen på likvida medel i koncernen maximeras.

10.3 Personalpolitik

Dottersammanslutningarna ska i tillämpliga delar följa samkommunens personalpolitik vad gäller användning av personresurser och givande av personalförmåner. Dottersammanslutningarna ska teckna sin pensionsförsäkring i Keva och ansluta sig till av koncernledningen anvisad företagshälsovård.

Innan val av personal i ledande ställning förrättas ska ägarens förhandsuppfattning inhämtas av kommunkoncernledningen.

11 SAMMANSÄTTNING OCH UTNÄMNING AV STYRELSE FÖR SAMKOMMUNENS DOTTERBOLAG

Enligt förvaltningsstadgan utser samkommunstyrelsen samkommunens kandidater till dottersammanslutningarnas styrelse. I enlighet med jämställdhetslagen ska kvinnor och män vara jämnt representerade bland de styrelsekandidater som utnämns och väljs. Till dottersammanslutningarnas styrelser väljs personer utanför samkommunkoncernen, om det är motiverat med tanke på samkommunkoncernens övergripande intresse.

Dottersammanslutningarnas styrelser bör kollektivt ha kännedom om verksamhetsområdet, tillräckliga insikter i affärsverksamhet och ekonomi samt förmåga att vägleda verkställande direktören så att målen för sammanslutningen uppfylls.

Mötesarvoden utgår i tillämpliga delar enligt samkommunstyrelsens mötesarvoden i samkommunens förvaltningsstadga.

12 GOD FÖRVALTNINGSSSED OCH LEDNINGSPRAXIS I SAMKOMMUNENS DOTTERBOLAG

I samkommunkoncernen ska det i alla verksamheter iakttas god förvaltningssed. Anvisningar om god förvaltnings- och ledningspraxis godkänns av det organ som anges i förvaltningsstadgan och av dottersammanslutningarnas styrelser.

Dottersammanslutningarnas styrelser bör sätta sig in i anvisningarna som godkänts av samkommunen och styrelsen och iakttä dem i sitt styrelsearbete.

Anvisningarna om god förvaltnings- och ledningspraxis styr i egenskap av allmänna anvisningar också samkommunens representanter vid bolagsstämman och andra som utövar ägarstyrning för samkommunens räkning.

13 KOMMUNIKATION

Sammanslutningen kan självant informera om sin verksamhet och ekonomi. Samkommunen ska informeras innan en betydelsefull fråga offentliggörs. Sammanslutningens information bör stödj koncernens mål.

Sammanslutningarnas styrelser och verkställande direktör samt för samkommunens del samkommunstyrelsen och samkommunens direktör svarar för att informationen om sammanslutningarna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. När information ges i frågor som gäller sammanslutningarna bör man beakta de allmänna informationsprinciperna i samkommunen samt offentlighets- och sekretesslagstiftningen.

14 GRANSKNING AV SAMKOMMUNKONCERNEN

Samkommunens revisionssamfund ska väljas till revisor i samkommunens dottersammanslutningar. Samkommunkoncernens revisor ska granska att samkommunens koncernbokslut är riktigt uppgjort.

15 IKRAFTTRÄDANDE

Direktivet godkänns av samkommunstämmen den 30.5.2018 och träder ikraft från och med godkännandet. Samkommunstyrelsen befullmäktigar direktören att godkänna mindre korrigeringar som behövs för att hålla anvisningen aktuell.